

GÖMÖR-KISHONT

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési ár: { Egész évre . . . 6 frt - kr
Fél évre . . . 3 " - "
Negyed évre . . . 1 " 50 "

Közsegek és néptanítók egész évi előfizetésénél 2 frt árlengedésben részesítettek.

Az előfizetési pénzek, valamint a hirdetésért járó díjak a kiadóhivatalhoz, Stefanovics József könyvnyomdájába küldendők.

Szerkesztői iroda:
STEFANOVICS JÓZSEF könyvnyomdájában.
Ide küldendők minden a „Gömör-Kishont” szellemi részének szánt kéziratok és levelezések.

Megjelenik hetenként egyszer:
V A S Á R N A P.

Egyes szám ára 12 kr.

HIRDETÉSEK
felvesz helyben a kiadóhivatal, cserencsényi utca Kalla Mihály úr házában. — Budapest, GOLDBERGER A. V. hirdetési irodája Szervizator 3. sz. — Bécsben, SCHALEK H. I. Wollzeile 12.
Egy négyhasábos petitor hirdetési díja . . . 5 kr
Nyiltter soronként 15 "
Bélyegdíj minden egyes hirdetésért 30 "

Rimaszombat, október 8.

Élénk volt minden gömör-kishontmelyi polgárban a rég szellőztetett közkórház érzete, benső most az öröm, hogy végre valahára nekünk is lesz az, melyet más megyékben régen birnak. Úgy illik ez, mert ha már sok téren vagyunk képesek eredményeket felmutatni, mutassunk sikert a jótettek, az irgalmasság cselekedeteinek mezőjén is.

Nem mellékes, de lényeges és szükséges dolog volt a megyei közkórház helyével tisztába jönni; szükséges volt, ha nem akarjuk kockáztatni annak léteét és jövőjét. Most már tisztában vagyunk, most már tudjuk azt, a mit akartunk. Elértük óhajaink teljesülését, megszűntek az aggályok, — nem sokáig késik az idő, melyben lerakatik talpköve annak az épületnek, mely oly sokra lesz hivatva.

Mi menteknek éreztük magunkat a lyrai érzélgéstől, a székhely iránt nyilvánuló elfogultságtól akkor, mikor teljesen megértve a többség jogszerű kívánalmát, véleményünket fejeztük ki egy messze jövőbe kiható áldásos intézmény iránt, mikor szép multu megyénk és szék városunk érdekeit védjük a legtisztább fegyverekkel. Óhajtottuk azt, hogy itt Rimaszombatban legyen a közkórház, — óhajtottuk, mert az administratív központ, vidéki gócpont, — és mert különösen megyei érdekekből jogigényt tarthatunk, hogy egy jótékony hely városunk kebelében helyeztessék el. Kívánalmunk fényes módon teljesült, — a min a legőszintebben örülünk. Teljesült, és teljesüljön egy másik is. —

Nem nagy idő, mikor bekövetkezik az építetési terve, a nem közönséges épület felállítása.

Fel fogjuk emelni akkor is szavunkat, — most egyelőre újánjuk, hogy a katonai

laktanyára forduljon a figyelem. Szakértő emberek körültekintése, és újbóli tapasztalásunk által melegen érdeklődünk az ügy iránt. Melegen, mert tudjuk, hogy azzal a legezelszerűbb helyet ajánljuk fel, mert a katonai laktanya a legmesszebbre terjedő igényeket is kifogja elégíteni. Erről tények, számok fognak annak idején beszélni. . .

Ennek kifejezést adva, nem fojthatjuk el a büszkeség szavát sem.

A megyei közgyűlés határozata, a megyei érdekeket ön- vagy városi érdekek elé tevő lelkes férfiak dicsérendő fellépése szól mellettünk.

Igen jól tudja mindenki, hogy a megyei közkórház érdekében a két testvérváros — Rozsnyó és Rimaszombat — versenyeztek Eris almájáért. A verseny az utóbbi győzelmével végződött. Előre tudtuk azt, — tudtuk, mert megvagyunk győződve azon férfiak ügybuzgalmáról, kik a megyének közigazgatás és egyéb szempontok miatti mintegy metropolisa iránti tekinteteket szívükön hordozzák. Városunk érdekei legjobban öszszefolytak a megye érdekeivel. Tudják ezt igen sokan jól és ez a rész tiszteletben tartja a jogokat, — megfontolja az adatokat, meg a döntő érveket, mert a jövő intézményei iránt, a jövő érdekében lelkesül, akar tenni, — tudja méltányolni a jogos kívánságokat.

Ezt tették megyénk elfogulatlan fő-fői, midőn kivívták azt, hogy a megyei közkórház Rimaszombatba helyeztessék. Ezt tette maga Rimaszombat is, midőn nem kimélve áldozatot, a közügy és közjó érdekében tette azt, a mire elmondhatjuk, hogy jól, nemesen volt tette. Megteremtette ez a siker gyümölcsét, bár sajnos, hogy egy közérdek mellett két, egy megyebeli város, állt szembe egymással. Mind a kettő egy célra támaszkodott, a cél elérése miatt mozdított meg minden követ. Ékesen szóló, lelkes erők élő

szóval kiküzdötték azt, a mit a megye többsége óhajtott. Ezeket illeti az érdem koszorúja. Ezeket, kik a jog és igazság rövid harcából, mint győzők emelkedtek ki.

A leglelkesebben üdvözljük most őket, üdvözljük a közügy nevében.

Versenység, pártdüh.

II.

Ha a versenység, pártoskodás, mint a munkás élet minden cselekvénye, haszonnal járna, — világosabban: ha pártoskodás, versenységnek a hasznot tartanak szem előtt, nem benyomások, sympathiák, antipathiák sorakoztatnának táborokba, de egy üdvös cél, egy igazság alapelvei, egészséges ész tanácsai által előtérbe lépett erkölcsi vagy anyagi érdekek, melyek üdvösen vezetnek az erkölcsi cselekedeteket, akkor szó nélkül megbízhatóknak tartanak a pártokat; — de mikor üdvös cél, egy igazság alapelveivel ellenkező érdekek mozgatják a factorokat, — piszkos erények cselekvényei az ösztönző tényezők, akkor a pártoknak felajánlt szolgálata soha nem lesz gyümölcsöző. Hiába rázogatójuk „karhatalommal” a rossz fát, az legfeljebb megromlott, fanyar gyümölcsöket hullat alá, — ezeken aztán osztakozhatnak a tábor lelkes (!) harcosai.

A pártok corypheusaiban — mint mondani szokták — mély alapu becsületérzés lakik, azért nem válnak meg zászlójoktól, ha positive tudják, hogy győzelmet nem aratnak is. Ez neveléses konokság, bár heroismusként kürtölik ki. Avagy a nemtelen cél felé irányított magatartás, állhatatosság milyen nevet érdemel? A becsületérzés fél a gyávaság bélyegétől, de valjon az az érzés megfelelt a rossz hajlamokat s hozott szerencsés eredményt? Nem. Tehát az állhatatosság, az a bátorság és feláldozás neveléses ezeltalansággá törpül, mely sehogysem egyezik meg a személyi méltósággal. Az érett észhez pedig legjobban illik a méltóság érzete. Ez megszűnik, mert haszontalan

semmis célok, alacsony szenvedélyek tanálmegmételtyezik a férfiúi méltóságot, büszkeséget. Ilyféle állhatatosság, bátorság a becsület fogalmának túlzása, — az pedig bölcséleti igazság, hogy a hol a túlzás kezdődik, ott végződik az erény, tehát a becsület is; s a legjobb érzület — mi volna pedig jobb, nemesebb a becsületénél — megrontja a túlzás. Így történik, hogy az ily pártok harcosai vaktában járnak, tevelről-tévelyre, bukásról-bukásra süllyednek, míg a mélységbe cipelik a közkatonákat is, — oly mélységbe, melyből a felemelkedés lehetetlen.

Nem tagadjuk, hogy legtöbbszörre a biztos győzelem érzete vezeti az észet, de ha a bizonyosság ingadozó pontra fut, akkor a becsület dicséretes érzete valódi dühhő fajul, dühhő az ellenpárt diadalával szemben; — esztelen dühmely gyűlöletet eredményez a versenytársak ellen, — a gyűlölet pedig a legrosszabb tanácsadó. Ebből erednek a keserű rágalmak, hamis ráfogások, gonosz kicsinylések. Így támadnak a pártok veszedő, civakodó jellemei, ezek után az akadályok, melyek megsemmisítik a siker lehetőségét. A párt kezd bomladoxni, előáll oly állapot, mint a romlott gépnél — — a mozgó erők gyengülnek, a rugók kárt okoznak, a gépezet megtagadja a szolgálata, a párt csufosan megbukik. És mégis követelőleg lépnek fel a vezérek, határtalan bizalmat, vak engedelmisséget parancsolnak, — a bárgyu közharcos nem érti a rejtett tervet, de ha még eszteleneknek tartja a parancsokat, rohan előre, mert a kivitelre a rugót a szenvedély adja kezébe, de nem merjük mondani, hogy az akarat, az ész. Hol fellázadt ösztönök a vezetők, ott a harcosok a főnökök eszeveszettségének bűnrészesei, ostoba szeszélyeik rabszolgái, boldonságuk, hóbortjuk hitvány segédei.

Átvite e párti dolgokat magas helyekre — nem e jogosan mondhatjuk, hogy hazánk veszedelmes, önmagát duló létéből ki nem bontakozhatik, míg a pártdüh okozta versenységek meg nem szűnnek. Szabjon a haza érdeke törvényt, legyenek a pártok ellenlábások, de nem ellenségek, — érintkez-

TÁRCZA.

SZIBÉRIÁBA VELETEK!*)

Orszországban kong a vész harangja,
A kegyes czár népét börtönbe rakja.
És jól teszi; nem érdemes az másra,
Ki millió s gyáva nyílt támadásra;
De mint a macska meglapulva félre,
Koronás bábra golyót ereget:
Magas északnak gyilkos, szolganépe
— Szibériába veletek!

Igaz, más nemzet is nem egyszer állt ott,
Hogy már tovább nem tűrhette a jármot;
S kirántá kardját nyíltan, egyetértve,
S emelt fővel ment zsarnok ellenére;
Nem lesben állva bírensz szolgaképen,
Mint bakóvértől moeskos kezetek:
Magas északnak gyilkos, szolganépe
— Szibériába veletek!

S e rablóharczért még azt akarnátok,
Hozsannát zengjen Európa rátok?
S nem jól esik, hogy elitélnek érte,
S a merénylőket részvét nem kísérté!

*) Megjelent a „Bolond Istók”-ban.

Ne várjátok, mi a vértanuk bére,
Orgyilokért nem ezt érdemlitek:
Magas északnak gyilkos, szolganépe
— Szibériába veletek!

Ha küzdőtök majd nyílt és büszke harczon,
Mitől nem gyul ki szőgyenpir az arczon,
S együtt vívjátok a nemzet csatáját,
A zsarnokon törvén szét kancsukáját.
Ha kezetekről a lánczot letépvé,
Szabadságért meghalni mentetek:
Magas északnak szabad, hősi népe
— Akkor majd kezét fogunk veletek.

Pető Pál.

Fehér szoknya és még valami.

(Reminiscentiák.)

Mi könnyebb a köpenyforgatásnál, különösen a 19. században? Semmi — semmi. A kor követeléseként lép az most föl. Programcsere, elváltatás mi volna más köpenyforgatásnál. . . . Én programot nem cseréltem, elvet nem változtattam, mégis köpenyforgatónak gúnyol a világ. Köpenyforgatónak azért, hogy a csuhát a zugba dobtam s új costumében grassálok a kövezeten. Így tehát én csuhaforgató lennék vagy mi? Talán, a hogy vesszük. Szegény csuha — szegény fehér szok-

nya, de sok baja baja van a beléd bujtalt a világnak, már t. i. az ismerős világnak; hátha még tudnák, mennyi baja volt azzal az „ártatlanság jelvényé”-vel az én bűnös (!) szívvilágomnak. Szeretnék tudni ugy-e bár, — nem, nem mondhatom meg. Ne kívánják tölem. Inkább más oldalról kérdezzenek.

Az irigy tömeg ért a rágalmazás, a tereferálás mesterségéhez, kulcsát véli birni a szívhez vezető titkos ajtóknak. Pedig az az izgágáskodni szerető nép keveset tud, kevesebbet a semminél. De azért találgatnak. „Ez az ifju tegnap még asszonybörbe öltözött volt, — ma civil, ma már megszűnt a tegnapi lenni, — pályát cserélt, mi lehet az oka?” És egy kanyarítással átugrik a „regényes”-re, belemarkol a kegyes dolgokba, gondolkodik, itél és fonákul következtet. Kávénéni kevéssé kíváncsisággal fürkész, logikai ostobaságokba ütközik, de azért fel nem hagy kutatásával, — levezi a fátyolt a képről és ime egész meztelenségében áll előtte a való (?) Hiába! Kíváncsiság asszony a nemed! Ha az egyik lud gát kiabál, a másik gát-gát mond vissza, a harmadik háromszor ismétli azt, míg végre egy egész litánia kerekedik a gát-gátból. Ilyen gát-gát játsza manapság a közvéleményt, melyet „megvesztegethetlen”-nek csufol a többség. Jön egy természet ok segítségül, kész az okirat csak a pecsétet kell rá ütni. „Ennek az asszonybörbe öltözött ifjunak szívbaja van, — ez a civil costumés szerelembetege — ezért lett köpenyeg — az az hogy csuhacserélő . . .” Hiába mondogatod, hogy téged a teli holdhoz felsíró

rugott lyricus ezer variációban pengetett szerelemlé nem indít meg, — hiába igazolod magadat, hogy nem vagy nyavalyás ábrándok embere. — a boldogság (már t. i. a szerelem) verőfényében sítkezéni sem idő, se kedved. Beszélhetsz, firtathatod, hogy a te bús lelket nem hegedüli tele a jelen semmi muzsikusa, hogy téged csak a mult emlékei villanyoznak fel, a mult pedig mindig küzdeni fog a jelen ellen. Meg vagy ítélve, ha igazolásodra mentő okokat keressz — el is ítélnék . . .

De talán mégis igazuk van (?) Az a természetes ok nem hazudhatik. Igazuk van, — rajtam a természet boszulta meg magát, mely kivételzetet, elvégezte az „ujjálakítás” nehéz munkáját. Nagy ég! Két évvel ezelőtt mi fájdalmasan borongó hangokon daloltam: Isten veled világ, letörttem mint fájárol az ág. Két év előtt látni vágyó szememet csak a csillagos égboltra emelhetem, — megsemmisülve rebegék imát — óh nézettek kínaimra egék . . . S ha börtönömből kilépett egy-egy gondolat a világ elé, megbonyorultam a börtönből, most beszélhetek in infinitum a börtönről, hol csalódás rémes átka nehezült az egykor oly forró kebelre, hol hitben megtörve, reménytelenül pillanték a titkos végtelenbe . . . Én börtönnek nevezem a klastromot. Azt hiszik, hogy nincs igazam? Töltsenek ott csak napokat — érezni fogják azt, a mit én érezék. Durva tél van ott, — itt a csendes ősz kéjét élvezem, szelíd áldást-hozó ez a lét, mely így még tavaszt is ígér

szemek kézfogás-, vállvetéssel ott, hol a közös érdekek összetalálkoznak. Szüljön nemes versenyt a hazafiak ily, vagy oly foku meggyőződése, de nem a szájhazafiaké.

Fóthi.

LEVELEZÉS.

„Unum insatiabiliter
parandum prosperam sui
memoriam Tacitus“
Rimaszombat 1880 okt. 8.

A „quem dii odere paedagogum fecere“ közmondás csak részben igaz. Mindazon osztályai között a társadalomnak, melyek magukat az anyagi vagy a szellemi munkának szentelik, a nehéz küzdelem, fáradságterjes munka mellett egyik sem a rati annyi szeretet — hála s oly igazán boldogító tudatot, annyi örömteljes emléket mint a tanító. — Azt mondják, hogy a kertész a legboldogabb ember. A tanító is kertész. Egy örökké tartó üde tavasz virágai környezik, egy sokat ígérő tenyészet közepette él, melynek fejlődéséhez ő maga folyvást közrejárul lelke melegével és világával. A kötelességnek minden jól teljesített órája egy-egy diadal-öröm neki; tanítványainak minden sikerében önön fáradasainak gyümölcsét szemléli; munkál a jelen, ültet a jövő számára: carpent sua poma nepotes.

Vannak fényes pályák, nagyszabású hivatások, de ezeknek jutalmát többnyire csak napi értékű vívmányok képezik, melyeknek örömeit elragadhatja óra, melyeknek értékét megadhatja egy ellenkező vívmány, melyeknek édeséjét elkeserítheti az irigység, melyeknek eredményét kockáztatja a jövő, melyeknek sikerét kétség teszi az, hogy a jobb a jónak kérelhetetlen ellensége. A tanító a maga szűk körében kevésbé férges, de sokkal hálásabb mezőn, s mindennek fölött hálásabb szívek számára dolgozik.

Ily hálás mezőn egy félszázadon át fáradhatatlanul fejlesztett munkát érte meg érdemelt jutalma. Id. Miskolczy István Rimaszombati r. k. tanító f. é. okt. 1-én 50 éves tanítói jubileumát ülte. A hála, a szeretet s az elismerés hármassá nappal volt ez. Örömtelt kebelrel járult eléje leány-tanítványai s biztosíták őt, hogy a hála, mely ifju tisztá szíveikben lángra gyúlt, örökre élni s lángolásában növekedni fog, mint a betűk, melyeket a kis csemete fákra vésünk meglátszanak még a terebélyes nagy fákon is. Megjelentek kartársai, hogy kifejezzék szeretetüket s tiszteletüket az agg társ iránt, ki mindnyájukat összevéve többet munkálkodott s ki hivatásuk minden terhét megtört testben oly ifju lélekkel még most is annyi örömmel s oly fáradhatatlanul megtudja osztani. Üdvözölték még őt sokan s elismeréseket fejezték ki annak, kinek oktatásai közt egy félszázad nemzedéke serdült fel, s ki ép azért méltó a jelenkor, hála, a jövő elismerésére, a társadalom koszorújára. És méltán. Mert ha valamely férfi becsét az érdemek szerint kell mérlegelnünk, melyeket magának az emberiség körül szerez, úgy bizton mondhatjuk, hogy a tanító érdemei a legnagyobbak, legfényesebbek, úgy az összes emberiség, mint az egyes családok irányában. Meghajlunk azok érdemei előtt, kiket a gondviselés a nemzetek kormányára emelt; méltányoljuk ama fontos előnyöket, miket az emberiség a világi hivataloknak köszön; tisztelettel adózunk a polgári s a közrendnek, mely a kenyeret adja szánkba s az anyagi szükségek fedezéséről gongoskodik meghajlunk a hadak fia előtt, ki a béke olaját szerzi meg számunkra s a háborgó világban a rendet a bizonságot tartja fön; — de mikinden érdemek azokhoz képest, miket egy

... Börtön az, durva kegyetlen börtön. Nézzük csak. Kössétek meg a mindár szírványait, hogy ne röpülhessen szabadon, — verjétek láncra az orozslányt, bizony, bizony fölkel a szánalom bennetek. Zárjátok pinczébe a nővényt, vonjátok meg a napvilágot tőle, — fonnyadni kezd, lassu hervadásal kidől, — hasznos lét helyett semmivé válik. Dugjátok hát börtönbe egy itjút, foszszátok meg azt nemes hevéből, eltörpül, gyáva aggá lesz, csak férfi, csak jellemmel nem szül. A bilincsektől elkékkült tagok nálam is várták a felszabadulást, a szűk, szabadságtól megrabolt cella szabad gondolatoknak lett bús tanúja. Forrongtak belől a szabad eszmék, kitöréssel döngögték agyamat, vad bánya fojtó légében éreztem megam, — botor kincskeresőnek, ki halad, halad, de utjától a bányarém mindig félre vezető. Kerestem a napot, kerestem Ariadne fonalat, mentőm elhagyni látszott, sülyedtem alább és alább. Bántott a czéltévesztett pálya, bántott a mult, elkeserített a jövő.

Igy lett szük a cella, melyből lelkem kirágyzott vele a test is megfogva... kiröpültem, mint a rabmadár. Azt mondják önök, hogy nem ez volt a valódi ok; nem ez, de a szerelem. Csalódnak. Nem régen volt csak, mikor én a nőben mindent megvettem, — nem régen volt csak, mikor lábbal tapodtam a női hirnevet és becsületet... nem régen volt, de most is azt valom, mert előttem a szerelem, hűség, nő nyújtotta üdv boldonság mind — nevék Chimaera! Azt felelik erre, hogy scepticus vagyok, hitetlen, bizalmatlan a nők iránt. Igen, sceptikus, de olyan ki vizsgálni

hivatását jól betöltő népevelő az emberiség s a családok érdekében szerez? Az ő kezeire van bízva a családok öröme, a jövő kor reménye. Mennyi arany-álom, ha jól vannak nevelve, mennyi sötét borá, ha rosszul indulunk! S ki e virágokba az erkölcs s a tudomány harmatát csepegteti? Ott, hol az apa, anya tanulatlan, kitől várja a gyermek, hogy megtörje neki a tudományt kényeret? Ott, hol apa, anya koldús, kinek talál támaszt s gyakori segítyt? Ott hol apa, anya nincs, hanem árván marad a szegény gyermek, mielőtt anya édes nevé kimondani tudta volna, ki vállalja el helyette a nevelés szerepét, ki fogadja részvételbe?

S ha van ilyen férfi és ha a néptanító az nem kell-e kegyelettel megállanunk őszbe vegyült tisztas alakja előtt, ha 5 nehéz éven át szerényen bár mint az ibolya, mely a fű közé elrejtőzve tölti be illattal hőnyezetét, esendesen bár mint a természet mely zaj és villámok között, de egész észrevétlenül árasztja el áldásait, tölti be az üdvös álvatást?

Miskolczy István nem a megye szülőtte, de munkás élete a megye s annak súlypontja városunk határai között folyik le Putnok, Czezed, Rimaszécs tanui és népevelés terén kivívott érdemeinek, méginkább városunk, hol 32 évi szakadatlan működést megévünk s különösen városunknak sok jól nevelt polgár s polgárnőt adott. Azonban nem csak mint tanító, de mint kántor is szép névre tett szert. Kellemes esengő hangjának messze vidéken nem volt párja az orgonálásban még most is mester. Mint családapa s honpolgár feddhetlen jellemű s méltó példája a hivatásnak, melyet betölt.

Ha nagyok csak a rendkívülit s azt hirdetjük, ki egy egyszerűs mind rendkívüli, messzeható ragyogó tetteket mutathat fel, ugy ilyeneket már állásánál fogva sem vihett véghez, de valamint nincs ember, kinek munkakör nem jutott volna, ugy nincs munkakör, melynek betöltése nem volna dicső. A munkás erénynek példája pedig kincs, melyet fentartani kötelességünk.

A háladatosság szent természete mindeu jobb emberi kebelnek, s az érdemet jutalom nélkül hagyni kin. Ha azonban egyrészt megfontoljuk azt hogy a társadalom többnyire azt szokott szabni az ő kegyelmeik, s a ki kegyesztő alakja előtt meg nem hajol, attól ezer érdeme dacára is elfordul másrészt ismerjük az ünnepeit férfiú szerénységet kíváncsian nézünk eléje jut-e magasabb elismerés a sok sybarita mellett a nemzet munkában megtört hű nap-számosának is?

Jolsva-Tapolca, 1880. szept. hó.

Tekintetes szerkesztő ur!

Midőn becses lapjának 10. számában Kicsiny László ochtinai ev. tanító nyilatkozata felvétel; egyuttal oda nyilatkozni sziveskedett: hogy a netaláni ellennyilatkozatnak is lért fog engedni. Ezen igéretemre támaszkodva tisztelettel bátorodom felkérni: kegyeskedjék a következőknek is helyt adni.

Az ochtinai ev. egyház s tanítója Kicsiny László ur közti viszály évek előtt keletkezett. Nem tudott ő egyetlen egy papjával sem békésen élni. Az esperesség újabb időben ismételve menesztett oda bizottságot. Ilyen bizottság működött ott 1878-bik évi Deczember hó 29-én, mely bizottság jelentésének alapján az 1879-ik évi Julius hó 3-án Dobsinán tartott esp. gyűlés a következő határozatot hozta:

1. Kicsiny László ochtinai tanító, az iskolás gyermekeknek az iskolából való kiutasítása miatt elkövetett önkényes és törvényellenes eljárásáért esperességgel megrovatik, ettől jövőre nézve szigoruan eltiltatik, a meny nyiben pepig ismétlés esetében az egyházköz-

szereti a dolgok valódi lényegét, kinek igazi talaja az észlelőds, nem pedig a hitetlenség. Nem vagyok gyönyölője a szépeknek, megámulom azokat, mint a szobrok szokás. Nem kicsinylem őket, de nem sokra becsülöm. Nem tartozom azokhoz, kik a mindenséget egyetlen lényben összpontosítják s ez egyetlen lényt az istenig emelik. Ismerem a szerelmet, de sajnálom a szerelmezt. Lehet, hogy azt tartom, a mit a bölcsék tartanak: kerül a nő 20 éves korodig, ismerni tanuld, ha 30-ik évet áthaladtad. Én ismerni tanultam 20 éves koromig, tehát kerülöm ezután. Szeretem az embereket, szeretem a világot is, pedig tudom mit tartsak felőlök, mert:

„Hát mi volna sorsa a világnak
Óh boldog Isten! az nem, nem lehet.
A nagy hajszában mind egymásra hágnak,
És mit hajhásznak? mind csak kényeret;
A kedv, mosoly, köszöntés, kézszerítés
Mind, mind hazug ma, vagy mind beteg“...

Mégis a világba jöttem, az emberek kényeret, csak kényeret hajhász csoportjai közé vegyültem. Azok közé és nem bántam meg azt. Ha már az én védszentem befolyást engedett magának egy fontos eseményre, akkor dirigálja lépteimet ezntán is, mert én egyedül csak védszentemben, csak csillagomban bízom. Az a védszent mondatott bucsut velem, az a védszent, segítsen meg most, midőn a fehér szoknyának mondok „isten hozzád“-ot!

Fóthi Béla.

seg alapos panaszára hivatalból consistorium elő fog állittatni, utasittatik az egyházmegyei elnökség, miszerint ezen elkerülni óhajtott esetben a bepanaszolt tanítót hivatalától függesztsze fel és helyettesítéséről ideiglenesen intézkedjék.

2. A tanítónak hiványilag biztosított, minden iskolása után járandó egy szekér tüzifa illetményét illetőleg, a közgyűlés méltányosnak találja s megállapítja, hogy azok, kik a fialletményt természetben beszolgáltattani nem képesek, azt 1 frt 20 krnyi díjlefizetésével a rendes időre beváltásák.

3. Az egyház és tanító közt felmerült azon kérdést illetőleg, hogy az egyház saját pénztárából tartozik fizetni a tanítót s ez ne közvetlenül a hivatól, hanem az egyháztól kapja fizetését, a tanító e kívánságával oda utasittatik, hogy erre vonatkozó biztos adatait a consistoriumnak előterjeszteni és követeléseit az egyház irányában e módon érvényesíteni igyekezzék.

4. Végül határozatik, hogy az elárvult és teljesen szegény gyermekekért a tandíjak rendes fizetését, a mennyiben ez a hivány által biztosítva lenne, az egyházközség folyóvá tétetni kötelességének tartsa.

Ezzel szemben Kicsiny László ur 1879. évi szept. 27-én, amidőn az illető lelkész ur a tankötelek anyakönyvi kivonatát neki megküldte s az iskola megnyitására leendő kihirdetését tudomására hozta volna, a lelkész urnak szóról-szóra ezt válaszolta: „Tiszteendő lelkész ur! A jövő tanévi ujonczok névjegyzékét megtartottam ugyan, de az iskola kihirdetés iránt van szerencsém oda nyilatkozni, hogy mindaddig, míg az egyház összes restancziáimat kamatosztul ki nem fizeti, az iskolát senkivel sem kezdem el; akkor kár volna azt kihirdetni, mert nem teszem. Ily értelemben tettem jelentést mai napon a felügyelő urnak is. Helyben 1879. évi szept. 27. Tisztelettel Kicsiny László.“

Ennek folytán a lelkész ur a bold. főesperesnek jelentést tett az ügy állásáról ez ujalag a helyszíne bizottságot hívott egybe s miután a tanító ur engedni nem akart, őt hivatalától s fizetésétől fölfüggesztette. Erre kezdetét vette a rendes per, s a tanító ur az esperességi, a kerületi és az az egyetemes egyházi törvényesékek által a kötelesség mulasztás és felsőbb hatóság iránti engedetlenség vétségében bünsőnek kimondatott s csak mig a két első bíróság hivatalától véglegesen elmozdította ez utolsó 70 éves korát s más enyhítő körülményeket tekintve s némileg kegyelmet gyakorolva 1879. évi október hó 9-ik napjától 1880. évi október hó első napjáig tanítói állásától időlegesen elmozdította s az ezen időre eső fizetésének és fizetési javadalmi elvesztésén és a másod bíróságilag megítélt 28 frtnyi perkölség megfizetésére ítélte. A tisztelt olvasóközönség már ezekből is átláthatja, hogy a három tekintélyes törvényesékek indokai egészen mások lehettek, mint a miket Kicsiny urnak felhozni tetszik, hogy t. i. határozottan követelték tőle a feltétlen tanítást, azon kifejezéssel, hogy akár fizetnek, akár nem, szolgálni s tanítani tartozik s hogy miután ezen eljárásnak alá nem rendelté magát, engedetlenségi s kötelességmulasztási vétség czime alatt perbe fogva elmozdításra íteltetett.

A tényeket ekkép szárazon előadván, megjegyzem, hogy a tisztelt törvényesékek védelmemre sem nem szorultak, sem nem szorultak, s már csak azért is, mert az egyiknek világi elnöke a tiszai ev. egyházkerület köztiszteletű superintendense, badarság azt csak feltételezni is, a mivel Kicsiny ur a két törvényeséket gyanusítani elég vakmerő. — Megjegyzem továbbá, hogy mig jelen nyilatkozatában tanítói illetménye hátrálékát közel 900 frtra felszaporodottnak mondja, a per folyama alatt általa benyújtott számadási jegyzék szerint az 600 frtot tesz, s ez összeg jelentékenyen olvad még le, ha figyelembe vesszük, hogy annak nem jelentéktelen része onnan származik, mert Kicsiny ur tandíj czimen fizetni szokott minden szekér fiáért 1 frt 80 krt követel, — az egyház esperességi határozat nyomán 1 frt 20 krt számít; kisebb lesz a tartozás, ha abból levonunk 64 frtot, melyet Kicsiny ur kárpótlásul kíván oly rért, melyet használt addig, mig egyházi jegyző volt, s mely, Kicsiny ur e hivataláról később lemondván, utódjának adatott használatba, s ha töröljük azt, mit Kicsiny ur ágybér fejében, életüket koldulással tengődő özvegy asszonyok s ma itt, holnap másutt lakó cselédek után az egyháztól követel, valamint azt, amit tandíj fejében a római katolikus, zsidó és cigány tanonczokért az ev. egyházuon megvétetni kíván.

Megjegyzendő az is, hogy éppen a mostani egyházi előjárás alatt, — Kicsiny ur vódirataiban ez ellen is kikelt tandíj czimén legkisebb tartozása van, a menyiben a tanító ur számitása szerint összes tandíja 240 frt körül lehet s ebből 1878/9-ik iskolaévre tán 38 frt nem lett kifizetve. De legyen elég. A viszonyokat közelebbről ismerő közönség tudja, hogy magával Kicsiny tanító ural kevesebb baja lett volna, ha környezetének maga felett kisebb hatalmat engedne; bizonyosan így történt jelen nyilatkozatával is — mivel környezete tisztifikálta őt, ő a közönséget gondolta tisztifikálhatni.

Alázatos szolgálja:
id. Bartholomeidesz László,
gömöri evang. főesperes.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becsés lapja a „Gömör-Kishont“ 11-ik számában Nagy-Röczéről panaszodik, a tudósító, hogy ott az evang. elemi iskolába a tanonczok igen rendetlenül gyülekeznek; azt hiszem nem lesz alkalom és időszerűtlen, ha fölemlitem, hogy e tekintetben nálunk Csetneken az evang. iskolánál a tankötelek iskolába való felküldésénél nem csekélyebb a rendtelenség s hanyag mulasztás, mert e tanévet mi f. évi szeptember 6-án kezdtük meg, s az első héten az alsó I. II-od évesek osztályába jelentkezett 2 tanoncz; a második héten 8, a harmadikon 6, a negyedik ismét 2; s így bár ötödik hete a hogy megkezdtek az iskolát, még ezen osztályba is majd a tanítványok fele nem jött be, holott a tankötelesek 50-en felül is vannak, dacára annak, hogy a még meg nem jelentek a helybeli felekezeti hatóságok átadattak. Lehet képzelní, ily állapot mellett, tekintve még azt is, hogy a növendékek némely része uri gyermek, mesterember, földmives, béres, cseléd gyermeke, nemzetiség nézve egy kis rész magyar, a többség lét, akad német is, s kevés izraelita — hogy lehet a tanterv szerint működni, s kívánt eredményt mutatni, s a kívánalmaknak megfelelni, mielő a kezdők az első és második évek — lehet mondani — hogy februárig gyülekeznek. (E törvényellenes állapot nem lehetne segíteni? Szerk.) Bizony a legjobb akarat, a legerősebb igyekezet s buzgalom is ellankad, két-égbesiek, s kifárad, hozzá még a tankönyv s tanszer hiányt is vére. Igaz, hogy kis, leginkább gazdálkodással foglalkozó városunkban a mindenféle mezei munkák mellett a szülők szegénysége miatt sokan tanköteles gyermekeiket, dohányfüzést, tehén, almaház s kisebb testvér őrzésére használják, de bizony vannak, kik hanyagság miatt is huzzák-halasszák gyermekeik felküldését az iskolába.

Színészeink is vannak, Hubay társulata telepedett le nálunk, s fog néhány előadással gyönyörkedtetni (?)

Október 2-án déltájban Ochtinán Márton Rudolf törvényszéki elnök ur lakásán tűz történ ki, az ő két lakháza s egy szomszédos kis faház leégett.

Id. Nagy Lajos.

— **Meghívás.** A „Gömörmegyei ált. tanító-egylet“ felső vagy rosnyói járásköre 1880. évi október 20-án délelőtt 10 órakor Szalócson a ref. iskolában gyűlést tart, melyre a kör rendes- és pártoló tagjai s az érdekelt tanúgybarátok tisztelettel meghivatnak.

A gyűlés tárgyai lesznek:

1. Próbatanítás a szalóczi iskola növendékeivel a számtanból, Borza Pál szalóczi tanító által.

2. Ezen próbatanítás bírálata.

3. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása.

4. A kitzűtött tétélekre kidolgozott s behozott munkák felolvasása.

5. A kör tisztviselőinek választása.

6. Indítványok stb.

A kidolgozandó vita- és pályatétélek a következők:

a) Pályatétel: „Az iskola és társadalom egymáshoz való viszonya.“ Ezen tétel díjával egy darab 20 frankos arany állapotított meg.

b) Kidolgozandó tétélek:

1. „A szópárház (aesthetikai) fejlesztése a népiskolában.“

2. „Az elemi iskola 5-ik osztályában egy szabadon választott olvasmány módszertani kezelésének leírása.“

c) Vitatétel: „Az egy tanítóval bíró 6 osztályú népiskolában, miként csoportosítandók az osztályok és tantárgyak, hogy ez által a tanító működése megkönnyíthessék, az eredmény pedig annál biztosabbá téssék.“

Tisztelettel kéretnek a járáskör tagjai, hogy hátralevő tagsági díjaikat befizetni sziveskedjenek, valamint mindazok, kik ezen közgyűlésen megjelenni szándékoznak az ellátás tekintetéből T. Borza Pál szalóczi reform. tanító urnál legkésőbb október 18-ig jelentkezzenek.

Csetnek október 4-én 1880.

Id. Nagy Lajos,
járásköri elnök.

HIREK ÉS VEGYESEK.

— **A Gömör-Kishont** a mult számmal a II-ik évnegyedbe lépett. A t. olvasóközönség bizonyára tudni fogja, mily anyagi áldozatok árán lehet egy ily vidéki lapot fentartani, azért is tisztelettel kérjük az eddig elmaradt járulékok beküldését. Azon helybeliek, kik lapunkat elfogadták, díjaikat sziveskedjenek a lapkézbesítő által átnyújtott nyugtakra átadni, a vidékiek pedig postautalványonval eszközöljék az utó s a második évnegyedi előfizetést. Így kívánja a rend, a pontosság, hogy aztán csak azok részére küldjük a számokat, kik előfizetéseikkel támogatják anyagilag költséges vállalatunkat.

Előfizetési feltétel — az új évnegyedre 1 frt 50 kr. A lap gyors és pontos szétküldéséről jövőben kiválóképen gondoskodik a kiadóhivatal.

Színházi jelentés. Jakab Lajos, városunkban általános tetszést és pártfogást nyert színigazgató vigyáték, népszimű és operette társulatával a közönség pártfogásához képest meghatározandó időtartamra — Rimaszombatba jő és már e hó 12-én megkezdte előadásait. Társulata 28 tagból, 16 férfi és 12 nőből van szervezve. Nélökük: Tiszainé-Turner Ilka operette Coloratur és Soubrette, — Alszegey-Kohay Etel operette és népszimű, — Vereshné Mathild dráma és társalgási, — Czakovné Irma anya és operette comica, — Munkácsiné-Tóth Ilka szende és operette, — kar- és segéd színésznők: Benkő Jolán, Erdélyi Mari, Jurosis Teréz, Szigeti Gizella, Tóth Mariska, Völgyiné Julia, Törökni Mathild, — Tiszay Dezső bonvivánt és operette, (rendező) — Munkácsy Gyula operettenor és társalgási, — Kövessy Albert comicus, — Veres László apa és operette buffo, (rendező) — Csizsár Kálmán szerelmes, — Juhász Sándor népszimű és operette bariton, — Klár József (karmester) — Jakab Lajos jellemszínész (igazgató) — Halász Albert II. apa és buffo, — Péterfi Sándor (sugó) — kar- és segéd színészek: Csetri Gyula, Marosfi Ernő, Völgyi Ödön, (ügyelő), Havassy Ferencz, Kelemen Imre (színházi festő és cachirozó) és Szombti Mihály (Szertárnok). El lévén itt az első rendszeresen szervezett operette-társulat, hisszük, hogy kifogja elégiteni a közönség műigényeit. — Sietünk azért felhívni a figyelmet eleve.

Megyei közgyűlés. Az október 7-ére halasztott megyei közgyűlésen városunkra nézve a legjobb megoldást nyert a közkórház ügye Rozsnyó és Rimaszombat derekasan harcoltak egymással a hely iránt. Kezdetben azon indítvány is tétetett, hogy napoltassék el újból a határidő, de mivel a tagok csaknem teljes számmal jelentek meg — szavazat utján határozták el, legyen-e a gyűlés, 24 többséggel „igen“ lett az eredmény, — ugya -e többség határozta el, hogy Rimaszombatban helyeztessék a megyei közkórház. . . . E rendkívüli gyűlésen választották meg leköszöntek helyére az új bizottsági tagok, névszerint: Lengyel Andor, Szontagh József, Czibur Kálmán, Borbély László, Sárközy Gyula, Fáy Victor, Tornallyai Zoltán, ifj. Hegyessy Sándor, és Lőrinczy Enre.

Milyen telünk lesz? Az erdészek és gazdák azt jövendelik, hogy az idén szelid tél lesz. Az erdészek réges-régtől fogva a mezei füvekről s főleg az Erycaeaékról következtetnek az idő tartalmára. S míg a múlt éven az Erica vulgaris és herbaea virág bugója egész hegyéig tele volt virágokkal, addig ez idén a bugát allig fedik félig a virágok, mely körülmény szelid télre enged következtetni. A méhek munkájából szintén hasonló következtetnek, mert míg múlt évben a méhek. Ez időtáiban már lefalazták magukat, addig ma még javában rakják a viaszt. — Jó ezt tudni legalább lapunk öreg olvasóinak.

Sürgős táviratok. A hivatalos lap a következő hirdetményt közli: Folyó évi október hó 1-től kezdve, a sürgős nagán táviratok az egész osztrák-magyar monarchiában, és pedig ugy a belföldi, mint a nemzetközi forgalomban, valamennyi állami-, s táviratok kezelésére felhatalmazott vasúti — és magán-távírdáallomásokról korlátlanul elfogadtatnak. A sürgős táviratoknak alkalmazni kell a címzett és a feladási állomás nevét, továbbá a cím előtt „sürgős“, „dringend“, „urgenti“ szók valamelyikét, vagy a táviratozásban ugyan azt kifejező „D“ betűt zárjelben. A sürgős táviratokért, melyek a nemsürgős magán-táviratok felett azon elsőbbséggel bírnak, hogy ezeket megelőzőre kezeltek, háromszoros díj fűzetendő. Míról a táviratozó közönség ezennel értesítettik. Kelt Budapesten, 1880. évi szeptember hó 22-én. A földmivéls-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium.

Véres tett. Benko József kicsapott városi rendőr, mesterségére fésűs — elválva élt nejétől, mert oly bánásmódban részesíté ezt, minőt egy feleség meg nem érdemel. Most Hétfőn Benko, neje lakására ment, kérte, hogy fogadja vissza, a nő ezt nem teljesíté, illő korholásokba részesíté a rossz férjet. Ez nejét bántalmazni majd útni kezdé, mire a lányokat meglátogató Kovács Pál ácslegény az anya védelmére sietett. Benko hirtelen felkapott egy husángot s úgy vágta meg a legényt, hogy az kettéhasított fővel leogyott. Életéhez kevés remény van. A dühös bolondot bekisérték. —

József főherczeg és Rácz Jani. Margit szigetén működő Rácz Jánosnak mult szombaton bucsúztak el a kedves mulató helytől. Utolsó napon József főherczeghez rendeltetett, hogy bucsúzásul délelőtt felett muzsikáljon neki. Csak ugy sirt-ritt majd meg ujongott az a négy húr a derék barna fiuk keze alatt, elannyira, hogy a magas házi gazda indítatva érezte magát a zenekar közé vegyülni, hol a Rácz Janinak megveregetvén a vállát, dús ajándék után azzal vált el tőle: „azzán jövő májusra elvárlak benneteket. . . . addig is sok szerencsét kívánok.“ Így bucsúzott el a népszerű főherczeg Rácznak bangájából.

Gyászír. Bartóffy András N.-Röczi város polgármestere, a Rimamurányvölgyi vas-műgyeület igazgatótanácsosa f. hó 5-én hunyt el N.-Röczen 73 éves korában. . . Béke legyen vele.

Vidéki kisebb városokban, tehát Rimaszombatban is fölmerül a vastag kérdés, hogyan töltssék el az unalmas és hosszú téli estéket, melyek idejekorán kopogtatnak, hogy becsukják — ravasz öszünk után az ajtót. Minden kisebb városban tudnak és akarnak e kérdésre felelni; mert tudni és akarnak tenni is. Más helyen műkedvelői előadásokat rendeznek, felolvasásokat tartanak s minden módon arra törekednek, hogy karon ragadva a nemes élvezetek istennőjét, hasznos és gyönyörködtető cselekvények által sarokba szorítsák az unalom ördögét. Nálunk e fajta cselekvények eseményeket jeleznek, — buzdúlunk, okúlunk és — tegyünk!

Szerelmes levél. Imádott nő, angyalmosolyból alkotott ideál! keblének bájús halmai annyira kihoztak prózai sodromból, hogy ma-holnap a kinszenvedés Golgothájára hurcoltatva, felfeszítetem a kinszenvedést okozó latroktól, a keblemet marczangoló rémektől, — tövissel koronáztatom meg, ezettel fognak itatni, mielőtt ajkam a boldogság 7-ik égbe ragadó örmekelyének mámorító nedűjét érinteném, mielőtt csak egyszer hallanám a sphaerák zenéjének beillő, az angyalok bájharmonijához hasonló zengeményt a boldogító: szerettek édesmézű kiejtését azokról az ajkáról, melyek csókbafullasztó kéjjel ittasanának el — csak egyszer, csak egyszer önthetném rájuk a menyből belopott üdv kielégítő leheletét. Óh róza felhőben született Vénuus ad nekem Páris almáját és én értem, te Thisbe Philibet leszel. Jőjj, ölelj szellemkarjaidal, ünnepeid meg velem azt a napot, mely engem az „ezeregy éjszaka“ tündérmesés honába vezet. Vagy ne tedd ezt, csak ha találkozol velem, válamon a vérező keresztrel, légy Cyrenei Simona — — segits — segits vagy elveszek és a pokol mélységes fenekére jutok. Daemonmosolytól elkábított, elkárhozott rabszolgád: B. Oszkár. — Ez bizony szóról szóra így hangzik.

Keserű tapasztalás. Aki R. szombat ánosii, szentkirályi más utcáin végig megy világos nappal, különösen pedig esti időben, legalább is azt a tapasztalatot teszi, hogy egyikben három szappangyár, másikban négy szeszfőző dolgozik gőzerővel. Pedig igen jól tudjuk, hogy városunk nem gyárak városa. Honnan tehát orfacsaró bűz, a „kedves egészségre“ nem való tüszentési viszketeg? onnan hogy kőtelességet nem ismerő polgáraink illetelen cselédjei a rend és tisztaság esküdt ellenségei lévén, arra törnek, hogy orrig izgassák a jóra kelő publicumot, vagy legalább a „kedves szomszéd“-okat — az által hogy az ebek és sertések gustussának meg nem felelő csintalanságokat, állott szagulványokat con amore a következő utcákra, tálalják ki, legyen bennök kiérdemelt részök a kétlábuaknak is. Van is, lesz is, mert bizony azok a mosladedők végig esőrgedeznek, akár bokáig gázolhatunk bennök — még ha kivágtott elejű, divatos cipő díszíti is tyűkszemcs lábacskaikat. — a szabadra kibocsájtott lugzó-maradék még kurát is helyettesíthet. Szabadalmas város polgárainak cselédjei lehetnek — ha többet nem — szabadosak? —

Toman János brussó-babaluskai költő (!) egy költeményfűzért (?) adott ki. A szellemfejlesztő, (!) lélekemésítő (!) darabokból az olvasó-közönség gyönyörködtetésére mutatóványokat fogunk közölni, most előszavát hozzuk — kóstolól!

A t. olvasóhoz!
Korunk jelen volta oly helyzetbe jutott, miszerint abban nemcsak igazságot az igazságba fürkésznünk, — de már általán a népekben minden kívánéseket mintegy feltűntetnünk, és orvosolnunk vált szükségessé. Éppen azért minden oly tévedők tetteit emelvén (Areopagon) látszókká kell tennünk és azokat ott heves szóval megzárni, megszegyenyíteni hivatva vagyunk mindnyájan, akiket az Isten akarata oly polczra kiemelt. Minélfogva tehát a hivatalnokok hivatalból, az írók írói téren, szóval, versben és közmondásokban nyesegecsük, azokat a hamis lelkűeket, kik nem csak hogy az emberi méltóságot gyanussá teszik, hanem ferde mérlegűkkel cselekedeteikkel igaz emberek nemes tetteit mintegy meggyöngyíteni és (Lethargiába) hozni akarják. Ilyeket tehát ostoroznunk kell. Ámbár minden író kisebb nagyobb mértékben ezen tervet tűzte ki magának el érese czéljául, még sinesen a hamis lélek kiirtva. — Uraim! Így szól a krónika monda: „Hogy a sátnok megszalasztva lévén az Istenről, 40 napig éjél-nappal esőkiná hullottak a földre“. — Ezek ellen tehát soha sincs felesleges teendő az írói téren, és ez okból nem szabad semmit se elhallgatnunk, mi azok kiirtására ösztönöz bennünket, az igazság sugallata; mert csak így leszünk képesek, úgy egyes személyekre, valamint összes nemzetekre ama jóra és nemesre törekvő vágyat kifejlesztetni, mely lassanként megsemmisít minden ferdeséget.

Általunk tehát szerkesztendő „IGAZBARRÁT ZÁSZLÓ“-ja, melynek jelen előfuttárja tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy előbeszédekkel, versekkel, közmondásokkal ellátva, havonként egyszer fog megjelenni és pedig magyar és tót nyelven 2 frt. csupán egy nyelven 1 frt. előfizetést mellett. 10 példányra egy tiszt. példányt szolgálunk.

Továbbá megjelen ily című munkám:
„LYRA KRÁLOVSKÁ“
Pre činné vlády Európi, Azie, Afriky, Ameriky a Austrálie. Husz ivű kötet, magyar és tót nyelven, ára 5 ft. Valamint megjelennek:

„Nábožnie Piesně“
o sedem sláčich o Něbi a o hřezdách, havi fűzet, évi előfizetési ára 1 ft, mind a kettő szlav, magyarra csak úgy fordíthatjuk ezeket, ha eléggő előfizetőink lesznek. — E három fentnevezett műre az előfizetések mindenesetre nov. 30-ig eszközöndök.

Rimaszombat augusztusban 1880.
TOMAN JÁNOS
a szerző, író és szerkesztő.
— **Kovács Mihály** a régi jó időkben szép hírvő nőruha-szabó s helybeli polgár egy levelet küldött be hozzánk, mely tárgyilag inkább a hirdetések rovatába való. Röviden annyit közlünk belőle, hogy ő ajánlja magát a közönség figyelmébe, a legtekélyesebb szabások 8 nap alatti betanítására divatos ruhák elkészítésére, mintázására. Elvállal a házhoz járó loányokat, teljesít vidéki megrendeléseket tetszészerinti divatos választék után. — Kik önérdékükben óhajtanak a női szabóság mesteriségével, ma már művészetével megismerkedni: — azoknak (különösen pedig az anyáknak) figyelmébe ajánlunk nevezettet. Lakása jánosii utca Percz-ház.

KRIX-KRAX.

— Karcolatok. —
Van egy szép magyar nóta, úgy hangzik, hogy „Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára.“ Ha rimfaragó lennék, milyen szépen lehetne azt variálni: „Megy a gőzös Szombatyiból Pelsőcz városába.“ Ha megy vissza is kell neki jönni . . . természetesen, — „jön a gőzös, jön a gőzös Szombatyiba“ — a hol kiváncsi publicum sorfalat képezve vár a virilistákra. Tehát jön a gőzös . . . megrakodva s z é n á v a l A kiváncsi tömeg étvágya kielégítését várja, . . . kik még emlékeznek a gyermekévek soknemű játékaire, összeintik a két leghosszabb ujjat . . . „széna-szalma . . . széna-szalma . . .“ A fűtty közelben hangzik, a harang egyet kondul, a széna rakodókból kikandikálnak s „gyűjtő, asztalogó“ fők. A látvány inpozáns, a hatás leirhatlan . . . „Széna . . . széna“ kiáltás szeldesi a levegőt . . . A tömeg megelégedéssel oszlik el . . . bizonyos, hogy az éjjel mindenki szénáról álmodott.

* * *
Pelsőczön a tűzokádó szörnyeteget kivont karddal, azaz, hogy pangánéttal várta egy terjedelmes Hasas ur. Kiváncsi volt a „táborra“, „Ugyan hányan lehettek?“ volt a kérdés „Csak ugy közönségesen . . . a felelet. „De mégis?“ „160-an“ . . . „Tyhú! . . . adta-teremtette, ez már csak plusquam disznóság.

Rozsnó eszményi rajongással csüggött a „kórházon“. E rajongás át szállt a kath. diákgyerekekre is, kik ügyesen tudnak kombinálni, mi következik az „alumiumi koszt után“ R — ó argumentálása fölségesen ütött ki. Az volt belőlük kihozható, hogy Gőmörben és Kishontban nem szabad nyavalyásnak lenni csak — a tők, ugorka és zöldbab évadjában vagyis nyáron, mert, R — ó télen egészségtelen, üdeség nélküli, a rozsnói levegő, rozsnói mozgás, rozsnói táplálék csak az egészségeseknek jók — télen. Azért nem sikerültek vastag dictióik, azért nem hallgattattak meg a tél előtt.

TANÜGY.

Főhívás a haza minden tanító egyleteihez.

— Végső. —

A mely iskola fenntartó testület ennek eleget tenni nem bír, segélyzettséék az állam által, vagy esetleg a 35 §. szinűn változtatva a község iskolai adó maximuma ne 5 0/0 hanem 10 0/0 legyen és abból fedezhessék a többsbit, megszűnővén egyúttal — mint Franciaországban mindennemű tagdíj fizetés is. —

A 67—69 §. okban részletesen írt polg. iskolák szervezete oda módosítandó, hogy minden rendezett tanács városban az elemi iskolák folytatásaul állíttassék föl a polg. iskola 3 osztályban, hol a polg. iskola tanagyaga tanítandó. —

A 129 § változtatassék oly formán, mikép a kötelesség hű teljesítésének meg nem felelhető tanfelügyelőség mellé állíttassék fel minden járásban a járási tanfelügyelőség*) az arra érdemes tanítók közül betösvé, s díjaztassék rendszeresen. |

A 142 § ban a népiskola tanítók fizetésének a minimuma 500 frt. elemi segédtanítóé 250 frt. felső népisk. rendestantitóié 600

*) Ennek leendő hatáskörét téendőtt máskor körvonalazom.

frt. felső népiek. segédtanitóié 300 frt. forintban — ide nem érve a lakást, vagy eme' megfelelő összegét, — állapíttassék meg. —

A mely község, vagy egyház eme kiváncsnaknak eleget tenni képtelen segélyzettséék az állam által.

Terjesszi ki figyelmét ezeken kívül a kormány ada, hogy az elemi tanügy terére csak is kizárólag erre az állam, vagy ettől elismert vizsgálo bizottság által képesített egyének alkalmaztassanak.

Igy ily változtatásokkal hiszem, hogy tanügyünk rohamosan fog fejlődni és a rátett költség gazdagon fog kamatozni. —

Tekintve iskolai ügyünknek a fentebbi okban való hiányát, indítványosom az összes magyar hazai tantestületek előtt, mikép a tárgyról évi köz. vagy bizottmányi gyűléseikhez behatoln értekezve, összesen, egyakarattal kérelmezzék a törvényhozó testületet, mikép a tanítókra s tanügyünkre áldást hozó reformok értelmében a népoktatási törvényt módosítsa s kellő végrehajtásáról gongoskodjék. —

Gondolkozék minden egylet — s nézeteiket közölve munkálkodásuk irányát tereljék oda, hogy a fontos ügy minél hamarabb a törvényhozó testület asztalára tétessék gyorselintézés végett.

LIGÁRT JÁNOS.

CSARNOK.

KHÜN HERKULES KALANDJAI

REGÉNY.

Irta: SUE JENŐ.
— Fordította: B. —
(6-ik közlés.)

— Igen tengernagyri irnok ur! ő bátran futott meg, — nagyon bátran futott meg. A legbátrabbak között is kevesen akadnak a kik Folette elől így megfutottak volna.

— A mit most mondasz, ez nagyon érthető Keyser révkalauz. Ha majd elmegy, adass magadnak Balbina asszonytól egy pohár szilviumot. De mi az ördögöt kell nekem jelentened?

— Azt akartam mondani irnok urnak, hogy a révparancsnok elvárja ont a Westellingverf felszerelési ivvel, mert holnap ezen hajó elvitörülzik. A fegyvertárban minden mozgásban van, arról beszélnek, hogy csapatok fognak lehetőleg sietve elhajózni — egyik azt mondja éjszak, — másik dél felé. Hanem éjszak vagy dél, — tevé hozzá Keyser egy sóhajjal, miközben Berára gondolt, — van oly pillanat, midőn a legjobb tengerészek is vonakodva hagyják oda a szárazt.

Míg a révkalauz beszélt, az irnok göntolkozott; hirtelen homlokon üté magát és kiáltá: miközben fiára nézett.

Hiszén a Westellingverf azon hajó, melyen a csapatok lesznek elhajózendók, miket a surinami kormány kért. Jöllehet a te ezreded nem tartozik azokhoz, azonban látom szemedből hogy ezen expedióiban minden áron részt, akarsz venni. Nos, nos, nekem ahoz kell alkalmazkodnom hogy vágyadat kielégítem; ha csak életben találhatnád jó Rutschopomat. Ó bizonynyal második atyád lesz. No csak bátorság! Ah bátorság hajthatlan Herkules!

— De miféle trombita harsogása ez. — folytatá az irnok. — Kétségkivül ezek azon hadesapatok, melyeket egész mohósággyal Guyanába küldének. Nincs 24 órai időnk sem hogy utazásodra nézve az előkészületeket megtegyük. Hol is van az eszem? Kövess Keyser mielőtt elmennék, kiadom parancsomat Balbina asszonynak.

Következő napon melegen megölelé Khün mester Herkulest, és felkísérté maga is a Westellingverf fedélzetére, mely még az nap este elvitörülzött Guyana felé. Ó nyugodtnak érezte magát, fiának sorsa felől, mert sejtelmé sugta, hogy ő szerencsésen és épen térend vissza miután számtalan veszélyen átesett volt.

Egész Flessingenbe nem beszéltek egyből, mint, az ifju Khün Herkules bátorságától ki azon engedélyt kérte, hogy a gyarmatokban szolgálhasson, jöllehet ezrede ezen veszélyes küldetésre nem volt kiszemelve.

(Lámd folytatásul a 11 sz. 5-ik közlése után)

Miután egy ideig vigyázva haladt a tó partján, észrevette a földnyelvet, mely utját szembeünlőleg megrövidítén, hogy tehát ne tegyen nagy kerülőt míg a nyugati oldalon terülő erdőseget, melyet ugy látszik célul tűzött ki, elérje, ezt választá.

A néger az öregség egész erejében vala, göndör szürke haja halantékaira csüggött; növése magas és erőteljes ronásai határozottságra és énkéségre mutatnak; széles karimájú rizs kalapot s két fehér csikos pamut ujjast viselt, hasonló szövött nadrágját öv tartá össze derekán, melyben vadászeszközeit s egy kis egyenes pengéjű s ezüstveretű tör tartott

Mezítálab, s mint vadász, fegyverét lövésre készen tartva haladt előre; egy börheveder, melynek egész hosszába aloerostból font fonal volt huza, szolgált egy tucztar száonka, becassin és vizityuk felagatására.

A két kistermetű fehér és barna foltos vizsla nem nagy távolban követte őt.

E néger balkezén széles ezüst lemezt viselt, melyre nagy betűkkel volt vésvé: Cupidó hű az európaikhoz 1767. —

Ezen érdemlemez Guyana kormányja azon négernek számára engedélyezé, kik a saramekat

Elkelte ellen vitézül harcoltak. A fekete Cupidó ki a Sporterfigdót ültetvényről való volt ezen kiüntető jutalomra, hosszú idő óta tanusított vitézségeért, melyet Czam-czam lázadó négereinek üldözése körül kifejtett, érdemesnek mutatta magát.

Midőn Cupidó a háboruban nem vett részt mint a guyanai fekete hadsapatnak tagja, egy a Sporterfigdót ültetvényben a vadász funkciót teljesíté, kinek gondja volt, vadakat szerezni. Ő oly ügyes lövész volt, hogy soha sem tért vissza kirándulásából a nélkül, hogy vadász hevederén vagy goto-paj-ján ne függött volna valami.

Megszokván az ovatosságot a marron négek és indiánok eseleivel szemben egy pillanatra Cupidó állva maradt a föld-zoros kezdeténél s ovatosan tekintett szerte; azután hívá kutyáit, Maniocot (a him eb) és Cassavet (a móstény.) s fegyverével jelt adott nekik, hogy a vízbe menjenek, s a mocsár partjain terjedő sűrűséget kutassák át.

Cavasse és Maniok rögtön engedelmessékedtek a fekete néma parancsának, s egyik jobbra, másik balra, bementek a vízbe; igen halkán usztak a mocsár partjai felé.

Cupidó most lőtávra volt az elrejtőzött indiánoktól; megállott hogy kutyái kutatásának eredményét bevárja.

A hódonyak avas szaga, melyet a piannatorjánok tetovirozás végett használtak, oly erős volt, hogy Cupidó kutyáit arra idomította, hogy a vadak nyomát „megállják”.

Maniocot, mely a jobb part felé uszott, a szél szemben fujván vele, annyira megragadta ezen szag, hogy az indiánt husz lépésre észre vette s megállt, ha úgy lehet mondani, mert a vízben vala; ugyanis nem uszott tovább, hanem csak annyit, hogy magát azon helyzetbe fűntartsa, miatt időről időre vizatekintgetett urára.

Cupidó jobban ismerte kutyáját, mintsem hogy elhigye, hogy oly nagy távolságról ez valami gázlót érezzen meg.

Meggyőződve, hogy a nád között indián rejtőzik, és kényszerülve arra, hogy utját a földnyelven Sporterfigdótbe visszatérendő folytassa, össze kelle egész éieslátását és bátorságát szednie, a feketének, hogy e felette veszélyes helyről elhuzódják.

Aggódva azon, hogy illanniok a csekély

zaj által, melyet uszása okozott, ellensége figyelmét felidőzte, Cupidó a kutyát, midőn ez fejét ismét felé fordítá, egy jel által visszainté.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Piaci árak. október 9-én tartott heti vásárunk alkalmával következő piaci árak lettek a város hiteles jegyzőkönyvébe följegyezve: Hektoliterenként. Buza 8 ft, 80 kr. 8 ft. 50 kr. Feles 7 ft — kr. Rozs 6 ft. 80 kr. 6 ft 50 kr. Árpa 4 ft 35 kr. Zab 2 ft. 30 kr. Kukoricza 4 ft. 05 kr. Burgonya 2 ft. 25 kr. Méter mázsánként. Buza 10 ft 60kr. 10 ft. 50 kr. Rozs 9 ft. 20 kr. Zab 6 ft 50 kr. — Széna kötve 1 ft. 60 kr. Takarmány szalma 50 kr. Alomszalma 35 kr Zsupszalma — ft. 95 kr. GYÖRY K.

Szerkesztői üzenetek.

G. I. A kiadó erősen várja az októberre használtakat. Kérünk, örvendeztesse meg.

„Hű szív.” Hűségesen félre tettük.

„Jaj nekem” . . . Mi is azt mondjuk, ha fel nem hagy lyrái kintornázásával.

„Hozzá.” Csak hozzánk ne.

Bomba. Mi a magunk fejével, tehát nem az önével, szoktunk gondolkodni.

Titanfi. Kon'árkodás.

V. P. Kérjük szellemi látogatását — időközönként.

Dr. D. L. Magánlevelünk — felvilágosítás gyanánt — menni fog. Türelmet kérünk.

Felelős szerkesztő:

PETŐ PORUBSZKI PÁL.

Szerkesztőtárs:

FÓTHI KOVÁCS BÉLA.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Rimaszombattól fél órányi távolságban egy 70 hold szántóföld és rét, továbbá

180 hold lábas erdőből álló külön kihalított

PUSZTAI BIRTOK

eladó. — Bővebb értesítés alulírott nál nyerhető.

Rimaszombat, 1880. szeptember hó 29-én.

MOLNÁR JÓZSEF, ügyvéd.

Árverési hirdetmény.

A rimaszombati kir. Törvényszék f. é. augusztus hó 21-ről 4073. sz. alatt kelt végzése folytán, vagyonbukott jólsvai lakos Deutsch Roza esődtömegéhez tartozó, s a jólsvai 167. és 168. számú telekjegyzőkönyvekben jegyzett 342. számú háznak belsősege s a melléképületeknek ²¹/₂ felerésze s a 343. számú háznak belsősege, s a melléképületeknek ²¹/₅ egyötöd része, összesen 750 frtra becsülve, **f. é. október hó 16-án**, s esetleg **november 17-én** mindenkor dél-előtti 9 órától kezdve, Jólsván a városház termében 10% bánatpénz előleges letétele mellett — és pedig elkülönítve — nyilvános árverés útján fognak eladatni.

További feltételek Bazilidesz Gusztáv tömeggondnoknál Jólsván, és a kir. közjegyzői irodában N.-Röczén megtehető.

Kelt N.-Röczén, szeptember hó 12-én 1880.

FERDINANDY JÁNOS,
kir. közjegyző.

STEFANOVICS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA RIMASZOMBATBAN.

Ajánlja magát mindenféle nyomdai munkák legjobb és lehető legolcsóbb áron való kiállítására. Készít: könyveket, füzeteket, időszak- és folyóiratokat. Továbbá: hirdetményeket, falragaszokat, körleveleket, esketési- és gyászjelentéseket. Tánczvigalmi- és mindennemű meghívó-leveleket, tánczrendeket. — Árjegyzékeket, számlákat, táblázatokat, étlapokat, és látogató jegyeket. Egyáltalában minden alkalmi munkát. — Elvállal politikai vagy szépirodalmi heti- és havi közlönyöket nyomtatásra és szétküldésre, jótállva a pontos megjelenésért.

==== Vidéki megrendelések lehetőleg g y o r s a n és jutányosan eszközöltetnek. ====

Hirdetések a „GÖMÖR-KISHONT” részére felvétetnek és jutányos áron számíttatnak. Többszöri hirdetmény árleengedésben részesítettik.